

(8)

SARDAR PATEL UNIVERSITY
T.Y.B.A. (EXTERNAL) EXAMINATION

2014

Tuesday, 11TH March,
10.30 A.M. TO 01.30 P.M.

SANSKRIT LITERATURE (PRINCIPAL)
PAPER-X

TOTAL MARKS: 100

- (अ) (१) मनुस्मृतिः (अध्याय-७)
(२) दशकुमारचरितम् (उच्छवास-६)
(ब) (१) संस्कृत वाग्-व्यवहारः।
(२) छन्दः ।

प्रश्न-१ नीचेनाभांथी गभे ते त्रश सानुवाढ समजावो. (१५)

- (१) बालोऽपि नावमन्तव्यो मनुष्य इति भूमिपः ।
महती देवता ह्येषा नररूपेण तिष्ठति ॥
(२) तेभ्योऽधिगच्छेद्विनयं विनीतात्मापि नित्यशः ।
विनीतात्मा हि नृपतिर्न विनश्यति कर्हिचित् ॥
(३) कामजेषु प्रसक्तो हि व्यसनेषु महीपतिः ।
वियुज्यतेऽर्थघर्माभ्यां क्रोधजेष्वात्मनैव तु ॥
(४) दूतं चैव प्रकूर्वीत सर्वशास्त्रविशारदम् ।
इङ्गिताकारचेष्टज्ञं शुचिं दक्ष कुलोद्गतम् ॥
(५) घन्वदुर्गं महीदुर्गमब्दुर्गं वार्क्षमेव वा ।
नृदुर्गं गिरिदुर्गं वा समाश्रित्य वसेत्पुरम् ॥
(६) कृत्स्नं चाष्टविधं कर्म पञ्चवर्गं च तत्त्वतः ।
अनुरागापरागौ च प्रचारं मण्डलस्य च ॥

प्रश्न-२ धर्मशास्त्रानो उद्गम अने विकास यर्या. (१५)

अथवा

प्रश्न-२ 'मनुस्मृति'ना आधारे मनुना व्युत्पत्त्यना विषयक विचारो जशावो. (१५)

प्रश्न-३ 'मनुस्मृति'ना आधारे मनुना राजदंड विषयक विचारशा स्पष्ट करो. (१०)

अथवा

प्रश्न-३ 'मनुस्मृति' (अध्याय-७)ना आधारे राजानी दिनयर्था वर्णवो. (१०)

प्रश्न-४ (अ) गभे ते भे गधभंडनो अनुवाढ करो. (१०)

- (१) अहं चानङ्गविह्वलः स्ववेश्म गत्वा कोशदासेन यत्नवदत्युदारं स्नानभोजनादिकमनुभावितोऽस्मि ।
सायं चोपसृत्य चन्द्रसेना रहसि मां प्रणिपत्य पत्युरंसमसेन प्रणयपेशलमाघट्टन्त्युपाविशत् । आचष्ट
च हृष्टःकोशदासः- 'भूयासमेवं यावदायुरायताक्षि ! त्वत्प्रसादस्य पात्रम्' इति ।
(२) अथ पानीयार्थिसार्थजनसमापत्तिदृष्टोद्घृतमवन्तिषु भ्रमन्तमाहारार्थिनं भर्तारमुपलभ्य सा घूमिनी 'येन
मे पतिर्विकलीकृतः स दुरात्माऽयम्' इति तस्य साघोश्चित्रवधमज्ञेन राज्ञा समादेशयांचकार ।
(३) 'नाथ ! त्वद्दर्शनादुपोढरागा तस्मिन्कन्दुकोत्सवे पुनः सख्या चन्द्रसेनया त्वत्कथाभिरेवसमाश्वासि-
तास्मि । त्वं किल समुद्रमध्ये मज्जितः पापेन मदभ्राता भीमघन्वना' इति श्रुत्वा सखीजनं च
वञ्चयित्वा जीवितं जिहासुरेकाकिनी क्रीडावनमुपागमम् ।

- प्रश्न-४ (ब) गमे ते बे असंढर्भ सभजावो. (०६)
- (१) 'तात ! किं दृष्टानि कृतान्तविलसितानि ?' इति ।
  - (२) लक्षणज्ञोऽयम् ।
  - (३) पतिरेव दैवतं वनितानाम् । विशेषतश्च कुलजानाम् ।
  - (४) 'दुष्करसाधनं प्रज्ञा' इति ।
- प्रश्न-५ कथा अने आभ्यायिकानां लक्षणो आपी, 'दशकुमारचरितम्'ना साहित्यस्वरूपनी यर्था करो. (१०)
अथवा
- प्रश्न-५ 'दशकुमारचरितम्'ना छत्र उच्य्वासनुं रसदर्शन करो. (१०)
- प्रश्न-६ नीयेनाभांथी गमे ते बे विशे टूंकनोंध लपो. (१०)
- (१) 'दशकुमारचरितम्' नुं शीर्षक.
  - (२) दंडीनुं जवन.
  - (३) कन्दुकनृत्य.
  - (४) गोमिनी-वृत्तान्त.
- प्रश्न-७ (अ) संस्कृतभां जवाब लपो.(गमे ते बे) (१२)
- (१) अतिथिसत्कारः ।
  - (२) जन्मदिन निमन्त्रणम् ।
  - (३) ईश्वर शोभनमेव करोति ।
  - (४) मित्राय मित्रस्य पत्रम् ।
- प्रश्न-७ (ब) गमे ते त्रश छंद सोदाहरण सभजावो. (१२)
- (१) मन्दाक्रान्ता ।
  - (२) शार्दूलविक्रीडित ।
  - (३) शालिनी ।
  - (४) शिखरिणी ।
  - (५) वंशस्थ ।